

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

93. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 23. novembra 1907

Leto X.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3/I.

Iztresenje.

Velikanski uspeh so dosegli klerikalci v Avstriji, uspeh, ki ni bil ne opravičen, ne utemeljen. Državnozbornske volitve so bile za klerikalizem velik poraz, tem večji, ker so bili pred volitvami prepričani, da pride na podlagi splošne volilne pravice velika klerikalna večina v parlament. Že pri volilni reformi se je ozirala vlada na vsako klerikalno željo in kdor je hotel, da se pride v Avstriji vsaj načeloma do splošne volilne pravice, je moral popuščati Becku in klerikalcem. Prižnica in izpovednica je ostala v politični službi duhovništva in vsak način agitacije je bil klerikalcem dovoljen.

Tem bolj jih je moral razočarati izid volitev, kajti ne le da niso dosegli velike večine, ostali so še prav daleč v manjšini. Ampak ravno z ozirom na ta rezultat volitev je tem ogromnejši uspeh, ki so ga dosegli v notranji politiki v kratki dobi izza sestanka državnega zbora. V parlamentu se je sestavila iz meščanskih strank vladna večina, v kateri godejo klerikalci na prve gosli, v ministristvu so si osvojili kar tri sedeže; in če se pomisli, da je ministrski predsednik sam klerikalec in da so liberalni ministri taki polovičarji, kakor naši Hribarji in Ježovniki, se lahko pravi, da imamo v Avstriji pristno klerikalno ministristvo.

Že večkrat smo pojasnili, da je bil glavni vzrok tega nezasišane klerikalnega uspeha otročji strah, ki ga imajo meščanske stranke pred socialno demokracijo. Ta strah je zmedel buržoaznim političarjem glave tako, da so vsi splašeni zbežljali pod absolutno klerikalno komando.

Opozarjali smo pa tudi že na to, da ta najnovejša protinaravna zveza ne more trajno uspevati in da je polom te zbegane politike neizogiben. Politični voditelji vendar niso sami na svetu; ljudstvu se pa lahko nekaj časa maže oči, če pa traja to predolgo, se morajo množice same dvigniti prejalislej proti zapeljivcem.

Polom te slogaske politike smo napovedovali. Vse pa kaže, da pride prej nego smo slutili in če imajo zunanja znamenja le količjak notranje vrednosti, tedaj zaropče prav kmalu in klerikalne slave bo nenadoma konec.

Zahvaliti se je za ta nagli razvoj gospodom klerikalcem samim. Storili so velikansko neumnost, ki je pa psihološko povsem umevna. Nenaravna, nepričakovana moč jih je upijnila, zmešala jim je pamet in v svoji megalomaniji so pozabili na vso previdnost. Razkrili so sami svoje cilje, nezasišano so provocirali svoje zaveznike in z njimi združeni liberalci bi morali biti lipovi bogovi, če bi tudi to mirno pretrpeli.

V pravem času za razjasnenje položaja se je vršil avstrijski katoliški shod. Cela vrsta pobožnih govornikov je govorila tam nespametne besede, ampak najbolj po neumnem se je zaletel krščansko-socialni polbog dr. Lueger, ki je morda napravil klerikalcem s svojimi govorancami na tem shodu več škode, nego jim je s svojo demagogijo koristil tekom desetih let.

Med mnogimi drugimi čenčami, ki jih je bahato razmetaval, je izstresel iz svojih nepremišljenih ust tudi predrzen napad na vseučilišča in je napovedal klerikalno osvojitve avstrijskih vseučilišč kot najbližjo nalogo svoje stranke.

To je bila tista igla, s katero je zbedel nemške svobodomislece do krvi. Ta napad jim je moral odpreti oči. Prva posledica je bila ta, da so podali v parlamentu nekoliko energičnih protestov zoper Luegerjev govor, druga je ta, da se skupni odbor svobodomiselnih in klerikalnih Nemcev, takozvani Zwölferausschuß najbrže ne snide več. Vezi med klerikalci in nemškimi svobodomislci se trgajo, večina vlade je postala problematična, Geßmanov fotelj se maje, še preden je prav sedel nanj. In če se ne posreči mešetarju Becku še enkrat zakrpati to razpoko, se mora v najkrajšem času začeti odločen boj zoper klerikalizem na celi črti.

Nagodba v odseku.

Vladna večina je glede nagodbe že domenjena. Sprejela jo bo, kakršna je, brez obzira na to, da so bile prej skoraj vse stranke zoper nagodbo in so se zlasti nekatere določbe kritizirale z vso strogostjo. Boj za interese avstrijskega prebivalstva vodijo v nagodbenem odseku skoraj sami socialni demokratje.

V sredo je imel odsek sejo in je razpravljal o poglavjih VI., VII. in VIII., ki se nanašajo na pobiranje in upravo carine, na carinsko postopanje in na ladjeplovbo.

Sodrug dr. Renner je opozarjal na važnost Donave za avstrijsko gospodarsko življenje. Naglašal je, da bi si morala Avstrija zagotoviti to prometno žilo za slučaj, če pride leta 1917 do ločitve med Avstrijo in Ogrsko. Sedanje agrarno gospodarstvo bi jo pač rado zaprlo pri Oršovi. Ampak v interesu prebivalstva je, da ima Avstrija vsa vrata odprta, na zapadu vrata kulture, na vzhodu vrata gospodarstva. Predlaga torej: Obe državni polovici naj se smatra v medsebojnem razmerju in v razmerju napram drugim državam za narodnopравни samostalni državi.

Večina je odklonila predlog; manjšina ga je naznanila kot minoritetni votum.

Potem sta prišli na razpravo poglavji IX. in X. o železniških zadevah, o prehodnih tarifih in o dalmatinskih železnicah.

Govoril je najprej bivši železniški minister pl. Wittek «s popolno zadovoljnostjo». Pa mu je korenito odgovoril sodrug dr. Ellenbogen. Dokazal mu je, da je pred štirimi leti kot minister zavzemal ravno nasprotno stališče. Priložnost, da so lahko zvišali železniška tarifa, napravi iz te nagodbe lahko pravo katastrofo. Proti splošnemu zvišanju tarifov morajo socialni demokratje z vse odločnostjo protestirati. Včeraj se je poljedelski minister izrekel povsem javno za interese podraževalce kruha. Še z brutalnejšo odkritosrčnostjo je govoril knez Auersperg, ki se je norčeval iz nemirov na Češkem. Ampak če gledata vlada in parlament malomarno na ta znamenja, tedaj plešeta na vulkanu. Strašna in grozna resnica je, da je postalo življenje nedosežno drago, ne le za delavce, ampak tudi za uradnike, učitelje, malomeščane i. t. d. Svarim torej vlado, naj nikar ne otežča življenja še bolj z zvišanjem tarifov. — Govornik želi pojasniti, v kakršnem obsegu in glede katerih relacij namerava vlada zvišati železniške tarife.

Železniški minister dr. Derschatta je odgovoril, da se je tudi železnicam podražilo življenje. Vслед podražanja premoga imajo državne železnice za 4½ miliona kron več letnih izdatkov. Zvišanje plač, ki je bilo potrebno, zahteva 10 milijonov kron na leto. Železniška uprava mora torej skrbeti za

višje dohodke. Ampak to vprašanje se šele proučava. Gotovo pa ne namerava železniška uprava zvišati tarifo za tako prevozno blago, vsled česar bi se lahko povečala beda.

Vseučiliško vprašanje.

Rabuke na dunajski in graški univerzi so zopet sprožile vprašanje italijanskega in slovenskega vseučilišča. Izgredi nemških buršev so vse obsodbe vredni, ampak ne sme se prezreti, da so italijanskim in slovenskim dijakom dobrodošli, ker jim dajejo nove argumente za zahtevo po svojih lastnih vseučiliščih.

Stvar samaposebi ne zadeva delavskega proletariata, ampak je v sedanjih razmerah povsem buržoazijskega značaja. To hodi enkrat povedano, ker se hoče tudi pri nas zaslepiti ljudstvo z bobnečimi frazami, češ, da je slovensko vseučilišče zadeva vsega naroda. To ni resnično, ampak le zato se gre, kako olajšati sinovom buržoazije pot do prijetnejšega kruha. Znanstveno in splošno kulturno vprašanje, za katero bi se tudi socialisti lahko zanimali, je povsem potlačeno v ozadje; saj je jasno vsakomur, kdor ima le količjak pojma o potrebščinah vseučilišča, da za sedaj pri nas še misliti ni na ustanovitev velikega znanstvenega zavoda, ampak edino na nekako fabriko uradništva. In to res ni vprašanje vsega naroda.

Res je, da je naša buržoazija že po vseh metodah preparirana za slovensko «vseučilišče» (ki ne bo nič drugega, kakor ime), da se išče v njem «narodno čast» in kdove kaj še. In vendar je res, da je to vprašanje pri nas še vse preslabo premišljeno. Izrečena je parola, pa se drvi za njo.

Tudi mi želimo, da se odpre našemu narodu pot do najvišje izobrazbe. Ali predvsem je treba povedati, da začenja izobrazba spodaj, ne pa zgoraj. Važno je, da dobe široki sloji splošno višjo omiko, ne pa, da spleza nekoliko posameznikov navkreber. Stvarno so ljudske, strokovne in srednje šole veliko bolj važne, kakor vseučilišče.

Skromno tudi menimo, da ni dosti, če hodi dijak na predavanja — saj večina jih itak ne hodi — ampak da se izobrazi tudi izven šole, v življenju. Ne verjamemo, da bi dala Ljubljana za to posebne priliko.

In kaj je z «jugoslovansko idejo»? Ali je njenim matadorjem kulturno edinstvo Jugoslovancev kaj več kakor prazna fraza? Če je, tedaj bi se morali vendar vprašati, ali ne bi bila samostojna slovenska univerza (ki v resnici ne bi bila ne slovenska, ne univerza,) nova ovira kulturnemu zblizovanju? Ali ne bi tej ideji veliko več koristilo, če bi se razširilo in poglobilo vseučilišče v Zagrebu in se odprlo tudi Slovencem?

Vemo, da se smatra take misli pri nas za krivoverske. Mi jih smatramo za zdrave in zato želimo, da ostane odgovornost za neuspehe in za nerodnosti na tem polju buržoaziji, ki se navdušuje za besedo, pa je duševno prelena, da bi temeljito preiskala in razmislila stvar.

Bodočnost človeštva.

Že davno je znano, da je v zemlji samo neka množina premoga, ki se mora prejalislej izčrpati. Premog ne raste v zemlji in priti mora dan, ko bo ves izkopan, pa ga ne bo nič več v jamah. Danes si še misliti ne moremo, kako grozna katastrofa bi s tem zadela človeštvo. Skoraj vse naše življenje, ki temelji na industriji, je odvisno od

premoga. Kako naj si predstavimo naš svet tistega dne, ko bi se moralo ustaviti ogromno število tovarn, paromlinov, plinarn i. t. d., ko bi se ustavile železnice, ko se ne bi več mogli voziti parobrodi? In to bi se moralo zgoditi, ako bi danes zmanjkalo premoga. Kako pa v bodočnosti?

Pred kratkim je imel profesor Edgar L. Larkin, ki deluje na zvezdarni na Mount Love, znamenito predavanje v San Francisku. Dejal je približno to: «Na podlagi statističnih računov je gotovo, da se izčrpajo tekom sto do sto in dvajset let vsi zakladi premoga na zemlji. Če se tekom tega časa ne posreči našim učenjakom, dobiti nov vir toplote, bi moral tedaj velik del človeštva zmrzniti, vsi bi pa izgubili največji del sedanje kulture, ki počiva na porabi premoga. Edino sredstvo zoper tako nevarnost je to, da se povzdigne vse človeštvo na višjo duševno stopnjo, kajti če pride omika tudi med široke ljudske sloje, je gotovo, da se ne bodo ženi alni iznajditelji pojavljali tako redko, kakor doslej. Ustvariti je torej treba take razmere, iz katerih se porode Tesle in Edisoni, sicer postanejo ogromni kraji pusti in človeštvo se oropa tretjine za bivanje primerne zemeljske površje. Zato je treba izpremeniti cerkve, v katerih se porabi toliko časa z brezkoristnimi stvarmi, v znanstvene zavode, v katerih se pouči ljudi o prirodnih zakonih ter se jih privede k samostalnemu razmišljanju o naravoslovnih rečeh. Molitvenik bodočega človeka mora postati prirodoslovna učna knjiga...»

Vidi se, da misli ameriški učenjak zelo stvarno. Ako bi začelo ljudstvo vsled pomanjkanja kurjave zmrzavati in propadati, ne bi vera rešila ne človeštva, ne sebe. Zatorej je znanost bolj važna nego cerkev.

Ampak tam, kamor pride profesor Larkin, se človeštvo še ne bi smelo ustaviti. Če hočemo vsem ljudem odpreti pot do znanosti in spraviti vse danes skrite talente na dan, mora pasti kapitalizem, ki izpreminja osem desetlin človeštva v tovarno živino. Duševni darovi, ki so danes zakopani, se bodo le tedaj lahko razvili, če se reši vse človeštvo sedanjega materialnega suženjstva. Duševne svobode ni brez gospodarske. Da se porode človeštvu Tesle in Edisoni v zadostnem številu, se mora uresničiti socializem.

Politični odsevi.

Državni zbor je imel po celotedskem presledku zopet v torek sejo. Nadaljevalo se je razpravo o nujnih predlogih socialnih demokratov zaradi draginje. Vidi se, da je med meščanskimi poslanci vse premalo razumevanja za težke nadloge, ki tarejo siromašno ljudstvo. Gospodje imajo toliko, da si lahko kupijo pečenko, tudi če je za nekoliko desetih dražja; prebivajo v hišah s centralno kurjavo, pa se malo brigajo, po čim je premog. Draginja, ki pritiska široke sloje čimdalje bolj, se jim ne zdi važna. Od meščanskih poslancev, ki se oglašajo v tej stvari, je slišati malo katero resno besedo.

Govoril je v torek klerikalni poslanec Demšar, ki bi bil rad dopovedal poslušalcem, da imajo živinorejci samo škodo. Gotovo je res, da so mesne draginje veliko, morda največ krivi mesarji, ki prodajajo meso kakor medicino. Zato so pa socialni demokratje tudi nasvetovali, kako se napravi konkurenco mesarjem. Res je pa tudi, da domača živinoreja ne zredi toliko klavne živine, da bi bilo dosti mesa za vse prebivalstvo. Torej se mora tudi v tem oziru pomagati. Če bi bil Demšar dobro čital socialno-demokratske predloge, bi bil moral opaziti, da so naši poslanci tudi nasvetovali, kako naj se pomaga kmetom in kako naj se povzdigne domačo živinorejo. Seveda tega ne smejo klerikalci priznati, kajti oni se morajo lagati kmetom, da so socialisti njih najhujši sovražniki.

Rusin dr. Markov je izjavil, da je v Galiciji že petnajst let strašna beda, ki se najbolj izraža v naraščajočem izseljevanju. Glasoval bo za nujnost socialističnih predlogov.

Potem je prišel knez Aueršperg na vrsto, ki se je z vso vmeno potegoval za agrarce, ampak ne za male kmete, temveč za aristokratske veleposestnike. Po njegovem niso agrarci prav nič krivi draginje. Mej se ne sme odpreti, ameriškega mesa se ne sme vpeljavati. V občinah, pravi gospod knez, nimajo veleposestniki itak nobene besede, ampak kmetje jim vlečejo kožo čez ušesa. — Da bi le kmetje izvedeli, kako govori visokorodni knez-agrarce o njih.

Tudi znani Bielowlwek je govoril. Čenčal je tako, da se ni vredno zmeniti o njegovih budalostih.

Malorus Buddinovskij je izjavil, da bo glasoval za nujnost, in sicer zato, ker obsega predlog dr. Rennerja prvi resni poskus, da se pomaga kmetu.

Česki socialni demokrat Johanis je spretno posegel v debato o draginji. Omenil je, da ljudstvo zaradi draginje že demonstrira po ulicah in ustavlja delo po tovarnah in po rudnikih; Ebenhoch je pa govoril, kakor da bi bil minister oderuhov. Draginja je v prvi vrsti posledica kapitalističnega sistema. Ljudstvo se izkorišča ne le z nizkimi plačami, ampak tudi z visokimi cenami. Direktni davki so se zvišali za 100·9 odstotkov, indirektni pa kar za 288 odstotkov. Kakšno škodo delajo karteli, se je zlasti opazilo na petrolejnem kartelu, kajti ko je bil razpuščen, so se cene petroleja takoj znižale. Letos se je podražila moka in tudi kruh. Hohenblumova trditev, da se prižene na dunajski trg več iz Bosne in iz Budimpešte, ni resnična. Iz Bosne je prišlo leta 1905 od 1. januarja do 30. septembra 9314 parov rogov, leta 1906 v enakem času 8400, leta 1907 pa samo 4350. Tudi konjsko meso se je podražilo, prav tako mast. Socialnim demokratom toraj ni treba ščuvati. Beda sama ščuje dovolj.

Zaradi dogodkov v Nahodu na Češkem, o katerih smo poročali v zadnji številki, je vprašal socialni demokrat Jaroš zborniškega predsednika, ali hoče uplivati na vlado, da naj strogo preišče dogodke in kaznuje osebe, ki so zlorabile svojo uradno oblast. Sodrugi Jaroš je dejal, da so postali dogodki samo vsled nerodnega prikazovanja okrajnega glavarja in vsled vedenja žandarmerije tako resni. V Novem Mestu ob Metuji je previdno ravnanje ondotnega glavarja preprečilo vse zle posledice in to bi se bilo tudi v Nahodu lahko zgodilo.

Proti imenovanju Abrahamowicza za galiskega ministra so v državnem zboru protestirali nemški radikali in poljski poslanec Breiter.

Nemško-nacionalna zveza v državnem zboru je sklenila sledečo resolucijo: «Nemško nacionalna zveza se postavlja z vso odločnostjo proti prevzetnosti, ki se je pokazala na katoliškem shodu in ki hoče klerikalizirati vse naše šolstvo. Zlasti odbija zveza neveljavljene napade proti našim vseučiliščem, ki morajo ostati branik svobodne šole in svobodne znanosti in odvrata z vso odločnostjo vsak poskus, spraviti jih pod klerikalni upliv... Kaj pa slovenski «svobodomiselni» poslanci?!

Tudi ostale nemške svobodomiselne stranke so sklenile, odločno nastopiti proti napadom klerikalcev na šolstvo, ki so se pokazali na katoliškem shodu. Izreklo se je tudi, da nemški svobodomislci ne bodo mogli zagovarjati zveze s stranko, ki tako očitno kaže svoje klerikalne tendence.

Poslanci Hock, Kuranda in Ofner so interpelirali naučnega ministra zaradi Luegerjevega govora. V interpelaciji je rečeno: «Govor ima poseben pomen vsled okoliščin, v katerih je bil izgovorjen, zlasti vsled tega, ker je bilo navzočih več članov vlade. Govor meri zoper svobodo in neodvisnost vseučilišč, znanosti in njenih učiteljev. Ministra, ki je dolžan varovati ugled visokih šol, vprašamo: Kaj namerava storiti, da zavrne one psovke in da poda sigurnost, da bo varoval visoke šole pred takimi napadi? — Radovedni smo na Hartlov odgovor.

Poljedelski minister dr. Ebenhoch se je v torek oglašil v državnem zboru. Ne glede na to, da je bil ves čas svojega govora v večni zadregi, ker je prav slab govornik, sploh ni povedal nič stvarnega. Samo svoje agrarno mišljenje je kazal in sicer tako drastično, da je naravnost nastopil proti vrednosti industrije. Jasno se je videlo, da se je le hotel prikupiti agrarcem in njih voditelju vitezu Hohenblumu. To je zelo pikantno. Mladochi namreč pripovedujejo, da bi bil dr. Ebenhoch prevzel tudi trgovinsko ministrstvo, če bi ga bili Mladochi prepustili. Tedaj bi se bil seveda za industrijo prav tako navdušeno potegoval, kakor se poteguje sedaj za poljedelstvo veleposestnikov.

Tiskovni odsek državnega zbora je imel v sredo zopet sejo, na katero je prišel tudi justični minister Klein, ki je pojasnjeval stališče vlade glede tiskovne reforme. Ze v zadnjem državnem zboru je član tiskovnega odseka poslanec Sylvester izdelal načrt, po katerem naj bi se izpremenilo nekatere določbe tiskovnega zakona. Justični minister je priznal, da je ta zakon v marsičem zastarel in potreben izpremembe; ampak vladi bi bilo ljubše, da se izdela popolnoma nov zakon. Z nekaterimi zahtevami Sylvestrovega načrta se vlada ne strinja, vendar pa misli minister, da je na podlagi načrta mogoče posvetovanje. Poslanec dr. Adler je opozoril, da so ministrove izjave nejasne in da dajejo malo upanja na napredno reformo. Zato vpraša ministra, ali obstoji vlada trdno na stališču, da bi se moralo politične tožbe zaradi žaljenja odtegniti porotnikom, pa jih odkazati učenim sodnikom. Minister Klein je na to izjavil, da so glede tega vprašanja mogoča pogajanja in da bi se lahko prišlo do sporazuma.

Reforma tiskovnega zakona je že zelo nujna stvar. Doslej se jo je zavlačilo od zasedanja do zasedanja in tako imajo danes n. pr. že na Ogrskem svobodno kolportajo, katere v Avstriji še dandanes nimamo. Ne le da škoduje to časopisu in ljudstvu, ki čita časopise; tudi ponosna ne more biti Avstrija na take zastarele razmere.

Hrvatsko-madžarski spor se vleče kakor slabozmesen štrkelj. Zadnje dni je bila v Budimpešti kriza, ki je bila že prav zelo podobna zadnji mi-

nistrski krizi na Dunaju. Šlo se je pa za predsednika zbornice Justha in vprašanje je bilo: Ali ne demisionira? — Odgovor je bil vsake četrte ure drugačen. Nastala je pa kriza tako: Justh je bil bolan in seje sta vodila podpredsednika. Oba sta jemala hrvatskim poslancem besedo pri vsaki priložnosti. Ko je pa Justh okrevljal in zopet predsedoval, je pa dovolil Hrvatom govoriti hrvatsko in jih ni motil. Zato so bile seje, katerim je predsedoval, razmeroma mirne. Toda člani njegove lastne stranke so ga tedaj v zbornici napadali in zmerjali, ker ni bil dovolj brutalen proti Hrvatom. Ko so hrvatski poslanci videli, da je Justh nekoliko bolj evropski od drugih madžarskih veljakov, so mu indirektno sporočili, da bi lahko prišlo do sporazuma, če bi on posredoval. In Justh je res začel posredovati med Hrvati in med vlado. Toda ko so se le množili napadi neodvisnjakov-Kosutovcev nanj, je ustavil posredovanje in zopet izjavil, da odstopi. Tako je šlo nekaj časa semintja, Končno pa so imeli ministri sejo in so se izjavili solidarni z Justhom. On torej ostane predsednik in nadaljuje posredovanje. In tako se izpolnjuje, kar smo napovedali glede hrvatske opozicije. Nekaj časa igra boj. V resnici pa ne mara boja, temveč išče kompromis z madžarsko vladajočo kliko. S tem si sama koplje grob. Ko pade kosutijanska klika, pade z njo vred tudi hrvatska koalicija.

Dve leti ruske «konstitucije» označujejo najboljše sledeče številke: Vojna sodišča so obsodila 2717 ljudi na smrt; 1780 jih je bilo na podlagi obsodbe res usmrtenih. Na prisilno delo je bilo obsojenih 3823 ljudi, med njimi 605 za celo življenje. V Sibirijo je bilo izgnanih 502 do smrti; v ječo je bilo obsojenih 5751, skupaj na 4236 let, na težko ječo 2586, oseb skupaj na 4136 let, na druge vrste zapora 2845 oseb skupaj na 4790 let. Sveta Rusija!

Shodi.

Ljubljana. (Južna železnica.) V torek, dne 13. t. m. je bil v salonu «pri Stajercu» shod južnih železničarjev. Zima je že tukaj, železničarji pa nikakor ne morejo pravočasno dobiti premoga, ki so ga pravočasno naročili in plačali. Izgovor železnice, da ne dobi dosti premoga iz Trbovelj, ne velja; kajti rudniško vodstvo je izjavilo, da naj železnica le pripelje vagone, pa dobi dosti premoga. Shod je zahteval, naj železnica takoj potrebno ukrene, da dobe železničarji premog. — Graški čuvaji žele, naj se skliče konferenco v Maribor, ki se posvetuje o položaju čuvajskih kategorij, ki so bile pri zadnji regulaciji zapostavljene. Ljubljanski železničarji se pridružujejo temu predlogu. Sodrugi Kristan je govoril o zadnjih uspehih in o potrebi, da si železničarji še okrepe organizacijo, ker z zadnjim gibanjem se niso končani vsi boji, ampak bodočim bodo vedno hujši. Razvila se je debata, v katero je poseglo več železničarjev. Shod je trajal blizu do polnoči.

Strokovni pregled.

Železničarska konferenca za slovenske kraje bo v nedeljo, 24. t. m. ob 9. dopoldne v Ljubljani. Železničarske organizacije so o njej obveščene. Z ozirom na važnost posvetovanja, pozivamo vse podružnice, naj pošljejo svoje zastopnike.

Zaradi delavskega ministrstva so sklenili dunajski zaupniki vseh strokovnih društev sledečo resolucijo: «Ustanovitev delavskega ministrstva, ki bodi centralno mesto za vse socialno politične zadeve, je stara, samaobsebi umevna potreba. Če ravno je vsak napredek v socialni politiki odvisen od moči delavskih organizacij, vendar priznajo zaupniki, da delavsko ministrstvo lahko mnogo stori za pospešitev delavskega varstva. Prav zato mora vznemiriti organizirane delavce vest, da se hoče izročiti to socialno politično ministrstvo moči, čegar delovanje vzbuja mnjenje, da njegov urad ne bo ministrstvo za delavce, ampak ministrstvo zoper delavce.»

Domače stvari.

Ruski reakcionarji razširjajo vest, da mislijo sklicati «Vseslovanski kongres» v Peterburg. Razmere na Ruskem so sedaj pač take, da ni izdaleč misliti na kakšno svobodno zborovanje in na svobodno izražanje svojih misli. Ves kongres nima drugega namena, kakor kaditi carju in reakciji in moralno obsojati rusko revolucijo. Na take kongrese lahko vabijo Stolipin in njegove marionete svoje biriče, ne pa svobodnih Slovanov, ki si predstavljajo pod slovansko mislijo menda nekaj drugega, kakor kazaski knut in sibirski rudnike. Se na misel nam ne pride, da bi se med Slovenci našla hlapčevska kultura, ki bi sprejela tako nesramno vabilo.

Veteranska srca utripajo tako radostno, kakor še nikdar ne. Beckova vlada je izdelala obsiren načrt, s katerim naj se izpolni davna želja vseh patriotskih veterancev. Kadar «ausrikajo», naj dobe pravico, nositi sabljo. Žal da le tedaj, kadar skupno nastopijo. Veliko lepše bi bilo, če bi smeli tudi posamezno po ulicah paradirati z bridko sabljico

ob bedru. Ampak ministrstvo je še tako okrutno, da zahteva za vsako »Ausrikungo« posebno prijavo. No, vendar bi bilo to vsaj nekaj parade. Le žal, da bo treba prej še govoriti v državnem zboru, pa je veliko vprašanje, ali bo hotela večina v parlamentu dovoliti gospodom veterancem posebne privilegije. Vlada ima namreč še višje namene; izpremeniti hoče veteranska društva v »Ces. kr. vojne zbornice« in njih člani naj bi imeli posebne pravice pred drugimi navadnimi državljani. N. pr. da bi se jih sprejemalo v vojaške bolnišnice, da bi dobivali iz vojaških apotek zdravila i. t. d. — Toraj bo treba z veseljem še počakati, da izreče državni zbor svojo.

Resni časi so napočili za notranjo politiko naše države in neodpusten greh bi bil, če bi Slovenci pred njimi zapirali oči. Takorekoč čez noč je ves položaj izpremenjen. Boj med svobodno mislijo in klerikalno reakcijo, ki je bil vsled Beckove mešetarske politike popolnoma potlačen v kot, se približuje vsled Luegerjeve nepremišljenosti z vso močjo. Med Nemci poka most, ki vodi iz klerikalnega v liberalni tabor, na Češkem se poostreje nasprotje tako, da je mladočeski klub v nevarnosti. Upanje temnjakov, da bo vsa avstrijska politika v prihodnjih letih klerikalna, plava že polagoma po vodi. Ali naj Slovenci gledajo na to veliko dramo kakor gledalci gledališko igro? ... V boju, ki se razvije v kratkem času in razvije menda s tako močjo, kakor še ne v Avstriji, ne sme ostati pasiven, kdor noče, da ga pomandra zgodovina. V tem boju Slovenci ne smejo ostati »nepristranski«; sedaj je čas, ko se morajo ločiti duhovi. Ali za svobodno misel, ali za reakcijo. »Slogaštvo« je v tem času najbolj nesrečna, naravnost pogubna politika. Gorje političarjem, ki ne izpoznajo, da mora biti sedaj cendranja konec!

Na dunajskem katoliškem shodu je paradiralo tudi nekaj Slovencev. Med njimi je bil seveda dr. Šustersič, ki je zopet govoril o »svobodi katoličanstva«, prav kakor da bi morali klerikalci na Slovenskem imeti na čelu užgan križ, da bi jih vsakdo lahko zaničeval. Kdo se ne bi smejal, če klerikalni general patentično zakriči: »Mi nočemo prebivati v katakombah!« Zdi se nam, da se Šustersičevih in Povšetovih grajščin Krekove vile, Bonaventurove palače še ne more primerjati s katakombami. In tudi maševati se nihče ni pošiljal slovenskih katoličanov pod zemljo. Narobe — za cerkve in farove se porabi še vedno mnogo več denarja, nego za nujne potrebščine siromašnega ljudstva. In dokler je Schwarz deželni predsednik na Kranjskem, je pač nedopustno, deklarirati o »zatiranem« katolicizmu.

Črnogoro so nam slikali naši Hejslovani vedno za vzor slovanske države, njenega knjaza pa za vzor vladarja. Tržaški Slovenci so bili celo tako navdušeni zanj, da so sli lani razgrajati v gledališče, kjer se je pelo »Veselo vdovo«, čes da opereta žali črnogorskega knjaza. Toda že ko se je sešel prvi črnogorski parlament, se je pokazalo, da ne tečeta po črnih goreh sam med in mleko, ampak da je tudi v tej »vzorni državi« mnogo nezadovoljnosti. Opozicija je povedala junaskemu vladarju in njegovim ministrom toliko neprijetnih resnic, da je končno poslal svoj parlamentek domov. Od tega časa pa neprenehoma vre v deželi in vsak hip prihajajo vesti, po katerih ne bi bilo nič čudnega, če bi tudi na tem koščku balkanskega polotoka doživeli revolucijo. Na eni strani so politična preganjanja, na drugi pa zarote. Zadnjič so odkrili celo bombe, ki so bile namenjene ljubljensnemu knezu. Mnogo Črnogorcev je zapustilo deželo in splošni vtisk je ta, da je mali knjaz prav velik sebičnež in tiran.

Vendar ni vse zlato, kar se sveti. Koalicija svobodomiselnih in klerikalnih strank v državnem zboru ne tekne njih pristašem tako, kakor združenim poslancem. Zlasti na Tirolskem se opaža močan odpor. Nemški svobodomiselniki listi pišejo prav britke članke proti svojim poslancem, ki so pozabili, da so svojim volilcem obljubovali najkrepkejši boj zoper klerikalizem. Tirolski staroklerikalni listi se posmehujejo krščanskim socialcem, ki so sli v ministrstvo in hočejo glasovati za nagodbo. Nemški nacionalci na Češkem so na raznih shodih zahtevali, naj gredo njih poslanci v opozicijo. Vse to gotovo ne bo imelo takoj uspeha. Ampak to je gotovo, da ljudstvo ne bo odobrilo sedanje slogaske politike in konec bo ta, da pojdejo liberalci in klerikalci tako narazen, kakor so prišli skupaj, ali pa bo večina sedanjih liberalnih poslancev izfrčala, če ne prej, pa pri prihodnjih volitvah.

Pripravite mošnjčke — militarizem bo zopet rabil denarja. Ne le kanoni dožive žalosten konec v ropotarnici, ampak tudi revolverji. Kaj je tega, ko je veljal samokres za najpopolnejše in najelegantnejše strelno orožje, a že se je vojna uprava prepričala, da ni za nič. Sedaj so izumili zares najbolj enostavno, najlepše, najfinejše, najelegantnejše, najsigurnejše, najhitrejše, najpopolnejše ročno orožje. To je pištolja. Seveda ne pištolja, kakršne vidimo v muzejih med starinami, pol metra dolga, nerodna, zarjavela, ki jo je treba pol ure prositi, naj se sproži? Čemu bi bila moderna tehnika? Avtomatična, repetirna pištolja je sedaj ideal, vsake vojaške pesti in naša vojna uprava je idealistična. Zatorej pojdejo revolverji med staro železo, dragonci pa dobe avtomatične repetirne pištole, za dragonci pa ulanci i. t. d. Potem se bo

državna policija sramovala, da njeni stražniki v Trstu, v Pragi i. t. d. niso tako moderni kakor vojaki, pa vpelje še ona avtomatične repetirne pištole. In ko bo zadnji uniformiranec imel svojo lepo pištoljo Pothovega zistema, se pokaže, da je to povsem zanikrno orožje, ki se samomorilecem ne zadostuje, nekdo iznajde avtomehanični sempiternorepetirni precizijski neorevolver, avtomatična pištolja pojde na večno parado v muzej, roka militarizma pa poseže zopet elegantno v žepe državljanov. Če to ni krasno, veselo in modro življenje!

Trdnjave na severu so v nevarnosti. Nad našimi južnimi kraji se razliva militaristični blagoslov, v Dalmaciji, v Istri, na Kranjskem in Goriskem se pomnožujejo posadke, celo velemposto Sežana dobi vojake. Dislokacijski načrt za prihodnje leto pomnožuje zlasti posadke v južnih trdnjavah. Srce militarizma se raduje. Ampak srce militarizma tudi žaluje. Kajti te trdnjavske artiljerije, ki bo v Kotoru, v Pulju i. t. d., bo manjkalo v Przemislju, v Jožefovem i. t. d. Ali razumeš te solze, ponižni davkoplačevalec? Militarizem bo rabil več artiljerije, torej več rekrutov. Ker pa z golimi rekruti ne bi vedel, kaj početi, bo treba tudi novih tornistov, novih kavaletov, novih sabljic, novih kanončkov. Raduj se še ti, plačujoči državljan!

Društvene vesti.

Podružnica železničarjev na Pragerskem pozivlja vse svoje člane, da naj izročijo svoje članske knjižice najkasneje do 30. novembra t. l. blagajniku. Zaupniki na progi naj knjižice takoj, ko jih dobe, oddajo podružničnemu blagajniku. Vsi člani, ki so z mesečnimi prispevki zaostali, naj iste takoj poravnajo.

Delavsko izobraževalno društvo v Pulju priredi dne 26. in 27. t. m. dvojje javnih predavanj in sicer: V torek, dne 26. t. m. o predmetu »Svobodna misel in demokracija«, v sredo, 27. t. m. pa o temi »Mrtva roka.« Predaval bo obakrat g. Lenart Lotrič, vodja slovenskega odseka »Svobodne Misli« v Pragi. Vsem delavcem priporočamo, naj se v obilnem številu udeležijo teh zanimivih predavanj, kjer bodo slišali mnogo koristnega. Kdor čita to vabilo, naj obvesti tudi druge sodruge in delavce o predavanjih.

Iz stranke.

Pri občinskih volitvah v Gracu so bili v sredo izvoljeni vsi socialno-demokratski kandidati, in sicer so dobili: Arnetzl 1301 glas, Greiner 1308, Herzog 1310, Pongratz 1340, Jodlbauer 1241 glasov. Krščansko-socialni kandidatje so dobili komaj 487 do 534 glasov. Nemški nacionalci sploh niso kandidirali.

Socialni pregled.

Sladkorni davek ni v nobeni državi tako visok, kakor v Avstriji. Za metriški cent iznaša v kronah

na Angleškem	9.68
« Nemčiji	16.45
« Belgiji	19.08
« Ameriki	20.69
« Francoskem	25.76
« Ruskem	27.50
« Avstriji	38.—

Raznoterosti.

Enako pravico uživajo baje vsi državljani pred zakonom. Če je to res, pokaže sledeči slučaj. V Absamu na Tirolskem je dobil socialno-demokratski kandidat pri zadnjih državnih-zbornskih volitvah 64 glasov. To je strašno ujezilo vaškega župnika Jožefa Hoopa in sedaj pošilja vaščanom, ki jih ima na sumu za socialiste, da bodo izgubile kruh, če ne odnehajo od socializma. Državno pravdnistvo ga zaradi tega ni hotelo tožiti, višje državno pravdnistvo in justično ministrstvo izjavljata, da ni povoda za tožbo. To je ena plat. Druga je pa ta: V veliki Schukertovi tovarni je vstopil nov delavec v delo. V tem podjetju so kovinarji izvrstno organizirani, pa so pozvali novega delavca, naj se pridruži organizaciji, ker ne marajo delati z neorganiziranimi. Zaradi tega sta bila dva zaupnika obsojena na težko ječo. Kdor ne misli s kapitalističnimi možgani, bo čudno gledal, če se mu bo reklo, da je postava res za vse enaka.

Sodruzi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . . Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Dopisi.

Veliki Vrh v Istri. Ob času zadnjih občinskih volitev v Pulju je bil boj med italijansko liberalno

in med novo »gospodarsko« stranko, ki stoji pod vodstvom ces. kr. mornarice, nad vse oster. Hrvate v okolici so lovili za »gospodarsko« stranko in ščuvanje je bilo tako velikansko, da je prišlo tudi do pravega boja, v katerem je bilo več ljudi ranjenih, eden pa ubit. Žrtve napačne nacionalistične politike so bile velike. Posledica je bila velik proces pred rovinjskim sodiščem. Za žrtve teh krvavih dogodkov so hrvaški narodnjaki nabirali doneske in če smo prav poučeni, se je nabralo nad 4000 K. Gotovo je tiste, ki so bili naščuvani in so se morali pred sodiščem zagovarjati, smatrati za usmiljenja vredne žrtve. Nesli so svojo kožo na semenj, pa še vedeli niso zakaj. Narodnjakom je namreč pouk ljudstva deveta briga. Zdi se jim čisto nepotrebno, da bi ljudstvo vedelo, zakaj se gre. In ti ljudje so sami reveži. Lahko se torej verjame, da jim je bilo čudno pri srcu, ko so morali k sodišču in so upali, da se pobrigajo vsaj za njih obrambo tisti, za katere so šli v boj, pa so dobili odgovor, da more najprej položiti 300 K na mizo tisti, ki hoče, da ga bo Laginja zagovarjal pred sodiščem. Ljudje so bili poparjeni, pa tudi razburjeni in menijo, če se je že nabiralo denarja za podpore, da bi se bilo vsaj pravdne stroške lahko pokrilo iz nabrane svote. Nekateri teh revežev so sedaj povsem v obupu. Vsled kazni so bili moralno oškodovani in stroški procesa so jih še gospodarsko udarili. Ni čudo, da sploh ne morejo več poslušati narodnjakov. Sicer pa menijo, da bi bilo prav, če bi se vsaj povedalo, kako se je porabilo nabrani denar za podpore. Doslej se to še ni zgodilo in zato je nezaupanje med ljudstvom še večje. Za bodoče podobne boje ne dobe narodnjaki tako lahko naših ljudi, kakor takrat.

Pulj. (Ponesrečena konkurenčna predavanja.) Ničesar ne znajo naši narodnjaki storiti sami iz sebe. Na vseh straneh posnemajo socialiste, kakor papige; in še tega ne znajo dobro. Znano je našim čitateljem, da je naše »Delavsko izobraževalno društvo« začelo prirejati predavanja za delavce, kajti našemu zanemarjenemu ljudstvu je treba izobrazbe kakor kosčka kruha. Prvo predavanje se je vršilo o predmetu »Socializem in enako pravo narodov«, ter je imelo izvrsten uspeh. Naši narodnjaki so izvedeli to, pa so tekali ves teden zbegani okrog. Kar store socialisti, morajo storiti tudi oni. Torej — narodnjaško predavanje. Po dolgem križevem potu so vjeli dr. Zuccona in ga naprosili, naj jim za božjo voljo priredi predavanje, ker jim drugače socialisti odženo vse ljudi. Dr. Zuccon se je dal preprositi in se jih je usmilil. Obljubil je, da bo predaval o predmetu: »Pitanje jezika in pitanje kruha«. Ampak stavl jim je pogoje, da smejo imeti izključno le člani »Narodne organizacije« pristop. Najbrže bi bila nesreča, če bi slišal kdo drugi njih znanost. In tako se je vršilo omejeno predavanje. Bog obvaruj, da bi se bil prikazal kdo brez patenta imenovane organizacije! Nam, ki smo zelo radovedni, je bilo hudo pri srcu. Tako imenitna priložnost, da bi kaj slišali, pa ne smemo biti poleg in ne smemo zavziti te zlice Zucconijeve znanosti! Toda potrpežljivost je tudi nekaj vredna, pa smo potrpežljivi. Prišel je pondeljek in kupili smo si »Omnibus«, ki izhaja v italijanskem jeziku za Hrvate. Hitro smo začeli iskati, pa smo iskali — iskali — končno smo našli v kotu poročilo, ki je obsegalo celih deset vrstic. Vraga! Narodnjaki navadno niso skromni. Najmanjšo prireditev obesijo na veliki zvon in jo povečajo navadno kar za dve ničli. A tukaj tako kratko poročilo? Razvideli smo iz njega, da je govoril najprej Lacko Križ, potem pa dr. Zuccon, ki je zaključil s poetičnim citatom »Viva la Spagna, dove se bevi e mangia!« Na koncu pa citamo pomenljive besede: »Radnici, kad Vas pozovemo, dodajte u večem broju...« E, torej je bilo število vendar bolj pitlo? To nas je napravilo še bolj radovedne in podali smo se po informacije. Iztaknili smo člana, ki je bil na predavanju. In ta nam je povedal to: »Poslušalcev sem naštel 37, natančno 37, govorila sta pa oba govornika pol ure ali trideset minut...« Slaba konkurenca! Mi smo »poteptani«, pa se je našega prvega predavanja udeležilo 180 ljudi, njihovega 37; k nam je prišlo drugega dne dopoldne, ko je le peščica delavcev prosta, nad sto ljudi. Mi, ki obstojimo komaj 2 meseca, prirejamo javna predavanja, oni se skrbno zapirajo in skrivajo! Strašno nas je strah...

Trst. (Škof Nagl in »Edinost«.) Nazadnje je vendar »Edinost« prišla do sape. Trajalo je dolgo morda zato, ker je morala prevesti Naglovo okrožnico proti sebi iz latinščine v slovenščino. Pa to bi se bilo vendar lahko hitreje zgodilo in ljudje tedaj ne bi mogli govoriti, da slogaški list ves teden ni vedel kaj bi odgovoril. Razumemo, da je položaj »Edinosti« težaven. Doslej je živela od tega, da je lavirala med klerikalizmom in liberalizmom, ne da bi pokazala jasno barvo; sedaj jo pa Nagl sili, da naj stori, česar nikoli ni hotela storiti, namreč da naj stopi v prvi ali pa v drugi tabor. Težka naloga, ko bi tetka »Edinost« najraje stala z eno nogo v prvem, z drugo pa v drugem taboru! ... Minolo nedeljo je vendar objavila škofovo okrožnico in svoj odgovor, ker je naposled vendar morala izpregovoriti. A kakšen je njen odgovor? Škof je vrzel kocke in mozatost bi bila zahtevala, da stori to tudi »Edinost« in da mu odgovori krepko in jasno. Svojim čitateljem bi bila

moralna dati na izbero, naj volijo med njo in med škofom. Nagl ji je napovedal boj in možata »Edinost« ostane rajše tetka, kakor pa da bi bila možata. Namesto da bi na Naglov strel odgovorila s strelom, joka nad razporom in tarna: Kaj bo? Kaj bo?

Škofova okrožnica je najznamenitejši dokaz, da so imeli prav socialisti, ko so že davno napovedovali, da limonada tržaskih narodnjakov ne bo preprečila »bratomornega« boja. Klerikalizem vendar ni v Trstu iz družnega testa, kakor drugod. Nikdar se klerikalizem ne zadovoljuje z malimi koncesijami, ampak vedno hoče imeti celo roko. »Ali ste vse skozi klerikalci, predvsem in brez obzira klerikalci, ali ste pa naši nasprotniki, pa vas bomo preganjali do zadnjih koncev.« Tako je povsod. Na besedo »katoliški Slovenci smo« ne da klerikalizem nič. On ne zahteva katoličanstva, ampak klerikalizem. Nikjer ni zapisano, da mora klerikalec verjeti v sveto pismo in v take reči; le brezpogojno mora ubogati klerikalne komandante. Dosti jih je, ki ne verujejo ne v boga, ne v hudice, pa so vendar »dobri« klerikalci. »Edinost« je pa hotela z vero tolažiti klerikalce! Če bi bila imela s svojimi političnimi voditelji vred le nekoliko politične jasnosti, bi bila moralna davno razumeti, da pride čas, ko bodo klerikalci tudi v Trstu zahtevali vse. Dvoje bi bilo lahko storila. Podvreči se brezpogojno škofu kot voditelju klerikalne struje — to bi bila najboljša kupčija. Ali pa, izpoznavši klerikalno prepotenco, postaviti se odločno na noge, pa pokazati klerikalizmu pest. To bi zahtevalo mnogo požrtvovanja, ampak bi bilo bolj značajno. Toda »Edinost« je napela vrv med liberalnim in klerikalnim polom, pa pleše po njej. In pleše nerodno.

V svojem odgovoru se sklicuje proti škofu na — papeža. »Papež se ni rešil ricmanjskega vprašanja in zato se ni greh, če mislimo v tej stvari malo drugače, kakor škof.« To je jezuitsko. Kaj pa, če papež reši to vprašanje in sicer v smislu škofovem, ki ima gotovo v Rimu več vpliva, kakor Požar in narodnjaški list? To bi morala »Edinost« povedati, pa se ne upa, ker se boji neizogibne zamere — pri Ricmanjcih ali pa pri cerkvi. Neodkritosrčnost narodnjaškega lista je očitna. Sedaj piše v tem tonu: »Ne gre, da bi se Ricmanjci udali »kar tako« — to je; brez vsakih koncesij«. Nekdaj se je Ricmanjce učilo, da morajo dobiti vse. Ni res, da se gre samo za staroslovansko liturgijo, ki je tuintam vpeljana tudi v rimsko-katoliški cerkvi; ampak Ricmanjce so hoteli pridružiti grško-katoliški cerkvi in je bil v tej zadevi klican križevski grško-katoliški škof Drohobocky. To je torej razlika, ki jo sedaj pokrivajo. Nagl se pa ne ozira na to, temveč snuje svoje katoliško tiskovno društvo in agitira zanj v škofovskih okrožnicah.

Kaj bo iz tega? — Nekaj časa bodo narodnjaki tarnali, potem pa pojde deputacija k škofu, pa se »laudabiliter« podvržejo. In slogastvo utone v klerikalizmu.

Umetnost in književnost.

»Zakaj smo socialisti?« III. zvezek knjižnice »Naprej!« v Idriji. Cena 14 vin. — Pod tem naslovom je izšla v založbi čas. »Naprej« zanimiva brošura. V nji so natisnjeni članki F. V. Krejčija, E. Liessa, Edmonde de Anuncia, A. Pravoslava Vesely-ja. Enrica Ferrija in S. Entrate, ki pojasnjujejo pojem socializma ter odgovarjajo na vprašanje: »Zakaj smo socialisti?« Brošura je lepa — po ceni — ter je dobro sredstvo za agitacijo. Mi jo radi tega prav toplo priporočamo. Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« kakor tudi v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji. Sodrugi, sezite po tej brošuri!

Mokri mrzli dnevi in ledene noči,

to je zdaj v navadi in pol sveta je prehlajenega. Toda zaradi tega ni treba obupati. Fayeve prave Sodener mineralne pastile odpravijo temeljito kakršnoli prehlad. Ze par pastil, ki jih porabiš, ti ga olajšajo tudi ob hudih slučajih in če jih rabiš po predpisu še nadalje, ozdraviš gotovo v najkrajšem času — če se le ne razvija kakšna bolezen. Pa če tudi nisi le prehlajen, more ti raba pastil le koristiti, nikdar pa ne škodovati. — Fayeve prave Sodener mineralne pastile se kupujejo v vsaki lekarni, v drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vodami po K 1-25 škatljica. — Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (11)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 8 naprsni gumbi, vse duble zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-1

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja se zamenja.

Budilka s svetečo 12-5 številščino.

Z enim zvoncem navadna K 2-40
Z dvema zvoncema „ 8-
S svetečo številščino „ 3-20
Znamka J. Prima „ 4-
Budilka za železničarje „ 5-
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6-
Budilka z godbo „ 10-
Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju. **Maks Böhnell** Dunaj IV. Mar. garetheustr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 500⁰ podobami zastoj in poštnine prosto.

NAZNANILO.

Cenjenim sodrugom najuljudneje naznanjam, da sem prevzela staroznano gostilno na Radeckyjevi cesti hiš. št. 28.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s pristno pijačo in primerno oeno kuhinjo. Sprejemam tudi naročila v abonement. 5-3

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi brezplačno soba za manjše organizacije.

Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič.

POZOR! POZOR!

Za K 2-50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria« srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7- Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-23

S. Urbach, Krakov št. 69.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 21 10-6

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, pošlovenil ga pa je pisatelj Etbil Kristan.

Vsaka povredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-40

Thierryev centifolijsko mazilo proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekda, sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franki.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika, 3 leta pisμένο jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne. Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine

Maks Böhnell, Dunaj VI. Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštnine prosto veliki cenovnik s podobami. 12-5

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro K 3-
Srebrna Roskopf uro „ 6-
Z dvojnimi piščem „ 8-
S trojnimi srebrom „ 10-
Plavke jeklene ure „ 7-
Roskopf za železničarje „ 7-
Prave „Omega“ „ 17-
Srebr. oklepne verižice „ 2-
14 kar. zlate ure „ 19-
14 „ „ verižice „ 20-
14 kar. zlate prstane K 4-
Stenske ure „ 7-
Z bitjem na bron. zvonce „ 10-
Z godbo „ 12-
Ure s karkavico „ 5-
Kuhinj. ure, gredo 8 del „ 6-
Budilke, 1 zvonec „ 2-40
Z dvema zvoncema „ 3-
S svetečo številščino „ 3-20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec „ 6-

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Stevilka telefona 210.